

בבא מיי פ"א מהל' זכרות הלכה ה' ופ"א הלכה א סמג עין ק:

רבינו הגאון

עולא איקלע לפומבדיתא ואבדיל בין קדש לחול בלבד, (אלא) בלא ברכה בתחלה וברכה בסוף, אלא אמר בא"י המבדיל בין קדש לחול בלבד. אותבי עליה, כל הברכות כלן פותח בהן בברוך וחוזם בהן בברוך חוץ מברכת המצות וברכת הפירות וברכה הסמוכה להברחה וברכה אחרונה שבקריאת שמע, שיש בהם פותח בברוך ואינו חותם בברוך, ויש מהן חותם בברוך ואינו פותח בברוך, הטוב ומטיב פותח בה בברוך.

ולית הלכתא בוותיה. וטעמא לפי שאין חותמין בשמים וברייתא סברה (כ"ר) [כמאן] דאמר צפ"ג' שאכלו (זכרות ד' מט.) חותמין בשמים ופי' רשב"ס דהלכה כשמואל דחתיים בין קודש לחול מדחתמין צמולאי שבת ל"ט בין קודש לקודש ספ"ק דחולין (דף ק"ט) ש"מ צמולאי שבת לחול חותמין בין קודש לחול: **כל הברכות פותח בברוך וחוזם בברוך.** ומימיה זכרה דאלהי נשמה אמאי לא פותחת בברוך דהא מעיקרא לא הוות סמוכה לחצירתה כדאמרין בצרכות (דף ק"ט) כי מתער אומר אלהי נשמה וכן קשה מאתה הוא עד שלא נצרה העולם ותפלת הדרך שחוסם ואינו פותח בברוך וי"ל לפי שאין זכרות אלא שבת ותפלה בעלמא^א וזכרה שאחר מגילה נראה דחתמין צא"י האל הנפרע לעמו ישראל מכל צריהם האל המושיע שהיא ארוכה ולא דמיא לזכרת פירות ומלות שהן קצרות וכן יש צירושלמי דמגילה וצגמרא דידן (דף ק"ט) בצפריים ישנים דחוסם זה בברוך האל הנפרע כו' וזכרה דזורא נפשות רבות חוסם צירושלמי צא"י מי העולמים: **חזין מברכה הבמוכה לחבירתה.** פירוש לפי שמה' בראשונה אין נריך לפתוח השניה

בברוך. ומימיה זכרה דאלהי נשמה אמאי לא פותחת בברוך דהא מעיקרא לא הוות סמוכה לחצירתה כדאמרין בצרכות (דף ק"ט) כי מתער אומר אלהי נשמה וכן קשה מאתה הוא עד שלא נצרה העולם ותפלת הדרך שחוסם ואינו פותח בברוך וי"ל לפי שאין זכרות אלא שבת ותפלה בעלמא^א וזכרה שאחר מגילה נראה דחתמין צא"י האל הנפרע לעמו ישראל מכל צריהם האל המושיע שהיא ארוכה ולא דמיא לזכרת פירות ומלות שהן קצרות וכן יש צירושלמי דמגילה וצגמרא דידן (דף ק"ט) בצפריים ישנים דחוסם זה בברוך האל הנפרע כו' וזכרה דזורא נפשות רבות חוסם צירושלמי צא"י מי העולמים: **חזין מברכה הבמוכה לחבירתה.** פירוש לפי שמה' בראשונה אין נריך לפתוח השניה

ולית הלכתא אמר ליה רב יהודה לרב יצחק בר' זיל אמטי ליה בלבלה דפירי וחזי היכי אבדיל לא אול שדר ליה לאבבי כי אתא אבבי א"ל היכי אמר א"ל ברוך המבדיל בין קודש לחול אמר ותו לא אתא לקמיה דאבבה א"ל היכי אמר אמר ליה אנא לא אולי אנא שדריתיה לאבבי ואמר לי המבדיל בין קודש לחול א"ל ברברנותיה דמר וסררותיה דמר גרמא ליה למר דלא תימא שמעתיה מפומיה מיתבי^ב "כל הברכות כולן פותח בברוך וחוזם בהן בברוך חוץ מברכת מצות וברכת הפירות וברכה הסמוכה לחבירתה וברכה אחרונה שבקריית שמע שיש מהן פותח (בהן) בברוך ואין חותם בברוך ויש מהן שחותם בברוך ואין פותח בברוך והטוב והמטיב פותח בברוך ואינו חותם בברוך קשיא

המבדיל בין קודש לחול. ותו לא אמר זה שאר הבדלות ולא חתם בה: **היא גרמא ליה למר.** שלא הלכת אחת בעלמך: **וזכרת המלות.** כגון להחטט צלצית ועל נטילת לולב: **וזכרת הסמוכה לחצירתה.** כגון אותם של שמונה עשרה: **וזכרת אחרונה שבקריית שמע.** אע"פ שאין זכרה אחרת למעלה הימנה שהתחיל בה צצרון: **יש מהן.** מאלו שהזכרנו שפותח בהן צצרון ואינו חותם צצרון כגון זכרת פירות ומלות: **ויש מהן שחוסם ואינו פותח.** כגון זכרה הסמוכה לחצירתה שהרי פוטרמה ראשונה שנפתחה צצרון: **הטוב והמטיב.** אף על גב דסמוכה לחצירתה שהרי התחיל בצצרת המזון צצרון משום דזכרה צאנפי נפשה איתקן משום הרוגי ביתר וכולה הודאה כזכרת הפירות ומלות: **קשיא**

מוסף רש"י

שיש מהן פותח בברוך. כגון זכרת פירות ומלות פותח ואינו חותם (ברכות מו.).

מוסף תוספות

א. נ"ל. דאינה תפילה אלא שבת והודאה בעלמא, וכן הדין לא היה אפי' להתום בברוך אלא משום שיש בה אירכות דברים החיימין בה בברוך. מוס' ה"ל"ט. ב. דחתימת הראשונה הויא פתיחה לברכה הסמוכה לה. ג. ואי חשבת להו כחתימה הויא להו ח' ש"ס. ד. אלא מאחר שיש כוס קבעה על הכוס. ש"ס. ה. הילכך יוצר האדם לא הויא סמוכה. ש"ס. ו. וכיון שלפעמים מפורז לא מיקריין סמוכות. ש"ס. ז. הויא סמוכה לברכה שלפני קיש. ש"ס. ח. ולדבר. מוס' ה"ל"ט זכרות מו.:

רשב"ם

ולית הלכתא כוותיה אלא כרצ יהודה ומדתה צמולאי שבת ליום טוב חתמין בין קודש לקדש הא צמולאי שבת לחול חתמין בין קדש לחול כך נראה צעני דאי לא תימא הכי שמואל דלמר כמאן ואנן היכי קיימין כוותיה דללקמן: **ולית הלכתא כוותיה. כ"ר יהושע בן חנניה**

לפי שאין חותמין בשמים צפרק שלשה שאכלו (זכרות ד' מט.) אלא כשמואל דהא ליעי עליה דרב: **זיל אמטי ליה.** לעולא ובעלילה זו תראה היאך מבדיל: **המבדיל בין קדש לחול.** הוא דלמר ותו לא: **ר' יהודה לרב יצחק בריה:** פירושה דמר. כעס עליו על שלא הלך הוא בעלמא: **דלא סיגמר שמעתיא מפומיה.** דרב יצחק אלא מפומיה דצ"י ואמרין (בימות דף ק"ט). כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו שפתומיו דובצות בקצר: **זכרת המלות.** כגון להחטט צלצית ועל נטילת לולב וטעמו של דבר לפי שאין צצרון יצידי זכרים: **וזכרת הסמוכה לחצירתה.** כגון אותם של שמונה עשרה למעלה הימנה שהתחיל בה צצרון שהרי הפסיק קריית שמע אע"פ אינו מתחיל בה צצרון וחסדין לה זכרה הסמוכה לחצירתה לאותה שלפני ק"ש שהרי מחוצר אמת ויצ"ב על סופו של ק"ש וכדאמרין בצרכות (דף ק"ט): **שנריך לסמוך אמת ויצ"ב אחר אני ה' אלהים כדכתיב^א וה' אלהים אמת הלכך כחדא זכרתא אריכתא דמיא:** יש. מאלו שהזכרנו שפותח בהן צצרון ואינו חותם כגון זכרת פירות ומלות: **יש מהן.** שחותמין ואינו פותח כגון זכרה הסמוכה לחצירתה שהרי פוטרמה ראשונה שנפתחה צצרון: **וזכרת הטוב והמטיב.** דזכרת המזון. אע"פ דסמוכה לחצירתה שהרי התחיל בצצרת המזון אף על פי כן פותח בה צצרון משום דזכרה צאנפי נפשה איתקן משום הרוגי ביתר שניתנו לקבורה הטוב שלא הסריחו והמטיב שניתנו לקבורה^ב אבל לנו מאריכין זה קצת כדי לומר זה שלש מלכיות כדמפרש צ"פ שלשה שאכלו (זכרות מט.) הלכך כולה חדא הודאה היא כזכרת הפירות וכזכרת המלות ולא צעיא חתימה: **קשיא**

לפי שאין חותמין בשמים צפרק שלשה שאכלו (זכרות ד' מט.) אלא כשמואל דהא ליעי עליה דרב: **זיל אמטי ליה.** לעולא ובעלילה זו תראה היאך מבדיל: **המבדיל בין קדש לחול.** הוא דלמר ותו לא: **ר' יהודה לרב יצחק בריה:** פירושה דמר. כעס עליו על שלא הלך הוא בעלמא: **דלא סיגמר שמעתיא מפומיה.** דרב יצחק אלא מפומיה דצ"י ואמרין (בימות דף ק"ט). כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו שפתומיו דובצות בקצר: **זכרת המלות.** כגון להחטט צלצית ועל נטילת לולב וטעמו של דבר לפי שאין צצרון יצידי זכרים: **וזכרת הסמוכה לחצירתה.** כגון אותם של שמונה עשרה למעלה הימנה שהתחיל בה צצרון שהרי הפסיק קריית שמע אע"פ אינו מתחיל בה צצרון וחסדין לה זכרה הסמוכה לחצירתה לאותה שלפני ק"ש שהרי מחוצר אמת ויצ"ב על סופו של ק"ש וכדאמרין בצרכות (דף ק"ט): **שנריך לסמוך אמת ויצ"ב אחר אני ה' אלהים כדכתיב^א וה' אלהים אמת הלכך כחדא זכרתא אריכתא דמיא:** יש. מאלו שהזכרנו שפותח בהן צצרון ואינו חותם כגון זכרת פירות ומלות: **יש מהן.** שחותמין ואינו פותח כגון זכרה הסמוכה לחצירתה שהרי פוטרמה ראשונה שנפתחה צצרון: **וזכרת הטוב והמטיב.** דזכרת המזון. אע"פ דסמוכה לחצירתה שהרי התחיל בצצרת המזון אף על פי כן פותח בה צצרון משום דזכרה צאנפי נפשה איתקן משום הרוגי ביתר שניתנו לקבורה הטוב שלא הסריחו והמטיב שניתנו לקבורה^ב אבל לנו מאריכין זה קצת כדי לומר זה שלש מלכיות כדמפרש צ"פ שלשה שאכלו (זכרות מט.) הלכך כולה חדא הודאה היא כזכרת הפירות וכזכרת המלות ולא צעיא חתימה: **קשיא**

לפי שאין חותמין בשמים צפרק שלשה שאכלו (זכרות ד' מט.) אלא כשמואל דהא ליעי עליה דרב: **זיל אמטי ליה.** לעולא ובעלילה זו תראה היאך מבדיל: **המבדיל בין קדש לחול.** הוא דלמר ותו לא: **ר' יהודה לרב יצחק בריה:** פירושה דמר. כעס עליו על שלא הלך הוא בעלמא: **דלא סיגמר שמעתיא מפומיה.** דרב יצחק אלא מפומיה דצ"י ואמרין (בימות דף ק"ט). כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו שפתומיו דובצות בקצר: **זכרת המלות.** כגון להחטט צלצית ועל נטילת לולב וטעמו של דבר לפי שאין צצרון יצידי זכרים: **וזכרת הסמוכה לחצירתה.** כגון אותם של שמונה עשרה למעלה הימנה שהתחיל בה צצרון שהרי הפסיק קריית שמע אע"פ אינו מתחיל בה צצרון וחסדין לה זכרה הסמוכה לחצירתה לאותה שלפני ק"ש שהרי מחוצר אמת ויצ"ב על סופו של ק"ש וכדאמרין בצרכות (דף ק"ט): **שנריך לסמוך אמת ויצ"ב אחר אני ה' אלהים כדכתיב^א וה' אלהים אמת הלכך כחדא זכרתא אריכתא דמיא:** יש. מאלו שהזכרנו שפותח בהן צצרון ואינו חותם כגון זכרת פירות ומלות: **יש מהן.** שחותמין ואינו פותח כגון זכרה הסמוכה לחצירתה שהרי פוטרמה ראשונה שנפתחה צצרון: **וזכרת הטוב והמטיב.** דזכרת המזון. אע"פ דסמוכה לחצירתה שהרי התחיל בצצרת המזון אף על פי כן פותח בה צצרון משום דזכרה צאנפי נפשה איתקן משום הרוגי ביתר שניתנו לקבורה הטוב שלא הסריחו והמטיב שניתנו לקבורה^ב אבל לנו מאריכין זה קצת כדי לומר זה שלש מלכיות כדמפרש צ"פ שלשה שאכלו (זכרות מט.) הלכך כולה חדא הודאה היא כזכרת הפירות וכזכרת המלות ולא צעיא חתימה: **קשיא**

בברוך. ומימיה זכרה דאלהי נשמה אמאי לא פותחת בברוך דהא מעיקרא לא הוות סמוכה לחצירתה כדאמרין בצרכות (דף ק"ט) כי מתער אומר אלהי נשמה וכן קשה מאתה הוא עד שלא נצרה העולם ותפלת הדרך שחוסם ואינו פותח בברוך וי"ל לפי שאין זכרות אלא שבת ותפלה בעלמא^א וזכרה שאחר מגילה נראה דחתמין צא"י האל הנפרע לעמו ישראל מכל צריהם האל המושיע שהיא ארוכה ולא דמיא לזכרת פירות ומלות שהן קצרות וכן יש צירושלמי דמגילה וצגמרא דידן (דף ק"ט) בצפריים ישנים דחוסם זה בברוך האל הנפרע כו' וזכרה דזורא נפשות רבות חוסם צירושלמי צא"י מי העולמים: **חזין מברכה הבמוכה לחבירתה.** פירוש לפי שמה' בראשונה אין נריך לפתוח השניה

בברוך. ומימיה זכרה דאלהי נשמה אמאי לא פותחת בברוך דהא מעיקרא לא הוות סמוכה לחצירתה כדאמרין בצרכות (דף ק"ט) כי מתער אומר אלהי נשמה וכן קשה מאתה הוא עד שלא נצרה העולם ותפלת הדרך שחוסם ואינו פותח בברוך וי"ל לפי שאין זכרות אלא שבת ותפלה בעלמא^א וזכרה שאחר מגילה נראה דחתמין צא"י האל הנפרע לעמו ישראל מכל צריהם האל המושיע שהיא ארוכה ולא דמיא לזכרת פירות ומלות שהן קצרות וכן יש צירושלמי דמגילה וצגמרא דידן (דף ק"ט) בצפריים ישנים דחוסם זה בברוך האל הנפרע כו' וזכרה דזורא נפשות רבות חוסם צירושלמי צא"י מי העולמים: **חזין מברכה הבמוכה לחבירתה.** פירוש לפי שמה' בראשונה אין נריך לפתוח השניה

לפי שאין חותמין בשמים צפרק שלשה שאכלו (זכרות ד' מט.) אלא כשמואל דהא ליעי עליה דרב: **זיל אמטי ליה.** לעולא ובעלילה זו תראה היאך מבדיל: **המבדיל בין קדש לחול.** הוא דלמר ותו לא: **ר' יהודה לרב יצחק בריה:** פירושה דמר. כעס עליו על שלא הלך הוא בעלמא: **דלא סיגמר שמעתיא מפומיה.** דרב יצחק אלא מפומיה דצ"י ואמרין (בימות דף ק"ט). כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו שפתומיו דובצות בקצר: **זכרת המלות.** כגון להחטט צלצית ועל נטילת לולב וטעמו של דבר לפי שאין צצרון יצידי זכרים: **וזכרת הסמוכה לחצירתה.** כגון אותם של שמונה עשרה למעלה הימנה שהתחיל בה צצרון שהרי הפסיק קריית שמע אע"פ אינו מתחיל בה צצרון וחסדין לה זכרה הסמוכה לחצירתה לאותה שלפני ק"ש שהרי מחוצר אמת ויצ"ב על סופו של ק"ש וכדאמרין בצרכות (דף ק"ט): **שנריך לסמוך אמת ויצ"ב אחר אני ה' אלהים כדכתיב^א וה' אלהים אמת הלכך כחדא זכרתא אריכתא דמיא:** יש. מאלו שהזכרנו שפותח בהן צצרון ואינו חותם כגון זכרת פירות ומלות: **יש מהן.** שחותמין ואינו פותח כגון זכרה הסמוכה לחצירתה שהרי פוטרמה ראשונה שנפתחה צצרון: **וזכרת הטוב והמטיב.** דזכרת המזון. אע"פ דסמוכה לחצירתה שהרי התחיל בצצרת המזון אף על פי כן פותח בה צצרון משום דזכרה צאנפי נפשה איתקן משום הרוגי ביתר שניתנו לקבורה הטוב שלא הסריחו והמטיב שניתנו לקבורה^ב אבל לנו מאריכין זה קצת כדי לומר זה שלש מלכיות כדמפרש צ"פ שלשה שאכלו (זכרות מט.) הלכך כולה חדא הודאה היא כזכרת הפירות וכזכרת המלות ולא צעיא חתימה: **קשיא**

לפי שאין חותמין בשמים צפרק שלשה שאכלו (זכרות ד' מט.) אלא כשמואל דהא ליעי עליה דרב: **זיל אמטי ליה.** לעולא ובעלילה זו תראה היאך מבדיל: **המבדיל בין קדש לחול.** הוא דלמר ותו לא: **ר' יהודה לרב יצחק בריה:** פירושה דמר. כעס עליו על שלא הלך הוא בעלמא: **דלא סיגמר שמעתיא מפומיה.** דרב יצחק אלא מפומיה דצ"י ואמרין (בימות דף ק"ט). כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו שפתומיו דובצות בקצר: **זכרת המלות.** כגון להחטט צלצית ועל נטילת לולב וטעמו של דבר לפי שאין צצרון יצידי זכרים: **וזכרת הסמוכה לחצירתה.** כגון אותם של שמונה עשרה למעלה הימנה שהתחיל בה צצרון שהרי הפסיק קריית שמע אע"פ אינו מתחיל בה צצרון וחסדין לה זכרה הסמוכה לחצירתה לאותה שלפני ק"ש שהרי מחוצר אמת ויצ"ב על סופו של ק"ש וכדאמרין בצרכות (דף ק"ט): **שנריך לסמוך אמת ויצ"ב אחר אני ה' אלהים כדכתיב^א וה' אלהים אמת הלכך כחדא זכרתא אריכתא דמיא:** יש. מאלו שהזכרנו שפותח בהן צצרון ואינו חותם כגון זכרת פירות ומלות: **יש מהן.** שחותמין ואינו פותח כגון זכרה הסמוכה לחצירתה שהרי פוטרמה ראשונה שנפתחה צצרון: **וזכרת הטוב והמטיב.** דזכרת המזון. אע"פ דסמוכה לחצירתה שהרי התחיל בצצרת המזון אף על פי כן פותח בה צצרון משום דזכרה צאנפי נפשה איתקן משום הרוגי ביתר שניתנו לקבורה הטוב שלא הסריחו והמטיב שניתנו לקבורה^ב אבל לנו מאריכין זה קצת כדי לומר זה שלש מלכיות כדמפרש צ"פ שלשה שאכלו (זכרות מט.) הלכך כולה חדא הודאה היא כזכרת הפירות וכזכרת המלות ולא צעיא חתימה: **קשיא**